

Lectio II.

A.

Dē Rōmulō ēt Rēmō

Amūlius, rēgis Procae filius frātre suum, Numitōrem expulit, et inde sōlus rēgnāvit. Mox Rhēa Silvia, sacerdos Vestae geminōs filiōs, Rōmulum et Rēmum peperit, et Mārtem deum filiōrum patrem nuncupāvit. Id ubi cōgnōvit rēx Amūlius, avunculus Rhēae sacerdotem in cūstōdiam dedit, et puerōs in aquā interficere voluit. Servī eius geminōs in alveō collocāvērunt, et alveum in aquā Tiberis exposuērunt.

Posteā puerōs tenuis in locō siccō aqua dēstituit, lupaue sitiēns īfantēs invēnit, et mammās eīs praeuit. Faustulus, magister rēgii pecoris cum uxōre Lārentiā puerōs educāvit. Longō tempore post corporibus animisque iam validī Rōmulus et Rēmus Amūlium occidērunt, et Numitōrem rēgem fēcērunt.

Post caedem Amūlii frātrēs geminī nōn mānsērunt tamen apud Numitōrem rēgem, sed novam urbem condere cupivērunt eō locō, ubi quondam Faustulus eōs invēnit. Novae urbis pīmus rēx Rōmulus fuit, eī nōmen suum dedit, et ibī sōlus rēgnāvit, nam eō tempore Rēmus iam nōn vīxit. Mortis eius causa fuit terribilis īra Rōmulī: Rēmus enim novōs admodumque humilēs mūrōs lūdibriō trānsiluit, et īrātus Rōmulus eum interfēcit.

Factum Rōmulī ōmen infēlix fuit.

B.

Plautus: *Aulularia* (A bögre)

Spectātōrēs, ego sum Lār familiāris. Deus sum familiae Eucliōnis. Ecce Eucliōnis aedēs. Est in aedibus Eucliōnis thēsaurus māgnus. Sed thēsaurus in aulā est et sub terrā latet. Ego enim aulam clam in aedibus servō. Eucliō dē thēsaurō īgnōrat. Cūr thēsaurum clam adhūc servō? Fābulam explicō. Eucliō nōn bonus est senex, sed avārus et malus. Eucliōnem igitur nōn amō. Praetereā Eucliō mē nōn cūrat. Sed Eucliō filiam habet bonam. Nam cūrat mē Phaedria, Eucliōnis filia, et multum honōrem, multum unguentum, multās corōnās dat. Phaedriam igitur, bonam filiam Eucliōnis valde amo. Sed Eucliō pauper est. Nullam igitur dōtem habet filia, nam senex dē aula īgnōrat. Nunc autem, quia Phaedria bona est, aulam aurī plēnam Eucliōnī dō. Eum in somnio vīsō, et eī aulam mōnstrō.

A.

admodum	nagyon, még egészen
alveus, -ī, m.	teknő, csónak
Amūlius, -īī, m.	<i>Alba Longa</i> királya
animus, -ī, m.	lélek, jellem; elme
apud <i>praepositio + acc.</i>	nál, -nél; mellett
aqua, -ae, f.	víz
avunculus, -ī, m.	nagybáty
caedēs, -is, f.	megölés, gyilkosság
causa, -ae, f.	ok
cōgnōscō 3 -gnōvī, -gnitum	értésül, megtud
collocō 1	odatesz valahová, elhelyez; <i>ahol: in + abl.</i>
corpus, -oris, n.	test
corporibus animisque	„testben-lélekben”
cum <i>praepositio + abl.</i>	val, -vel
cupiō 3 cupīvī cupītum	vágyódik, kíván
cūstodia, -ae, f.	őrizet, fogság, börtön; őrség
do dare dedī datum	ad, megad
dēstituō 3 -stituī -stitūtum	odaállít valahová, otthagyz; <i>ahol: in + abl.</i>
deus, -ī, m. (plur. nom. d[i]ī v. deī)	isten(ség)
ēducō 1	(fel)nevel
enim	ugyanis
is, ea, id	ő
expōnō 3 -posuī -positum	kitesz, kirak; <i>ahová: in + abl.</i>
expellō 3 -pulī -pulsum	kitaszít, elűz
faciō 3 fēcī factum	csinál; kelt, szerez; tesz, <i>akit amivé: mindkettő acc.</i>
factum, -ī, n.	tett, cselekedet
Faustulus, -ī, m.	<i>Romulus</i> és <i>Remus</i> nevelőatyja
filius, -īī, m.	fia (valakinek)
frāter, frātris, m.	(fiú)testvér
geminī, -ōrum, m.	(csak többes száma van) ikrek
humilis 2	alacsony
iam	már
ibī	ott
inde	ezután; ezért, ennélfogva
īnfāns, -antis, m. f.	gyerek, csecsemő
īnfēlix (īnfēlicis)	szerencsétlen, vést hozó, átkos
interficiō 3 -fēcī -fectum	megöl, meggyilkol
inveniō 4 -vēnī -ventum	(meg)talál
īra, -ae, f.	harag
irātus 3	haragos, dühös

Lārentia, -ae, f. - *Faustus* pásztor felesége

locus, -ī, m. plur.: locī, -ōrum, m. és loca, -ōrum, n. hely; konkrét és átvitt értelemben egyaránt; a kétféle többes szám jelentése (általában) eltér: **locā**: konkrét, helyrajzi értelemben; **locī**: átvitt értelemben (pl. könyvben);

eō locō	„hol?” kérdésre felelő helyhatározó
lūdibrium, -ī, n.	gúny, csúfság;
lūdibriō	módhatározó („gúnyosan, gúnyolódva”)
lupa, -ae, f.	anyafarkas, nőtényfarkas
magister, magistrī, m.	előljáró, felügyelő
mamma, -ae, f.	emlő
maneō 2 mānsī mānsum	(meg)marad (valahol)
Mārs, Mārtis, m.	hadisten
mors, mortis, f.	halál
mox	nemsokára, csakhamar; ezután, erre
mūrus, -ī, m.	fal
nam	ugyanis, mert, mivel
nōmen, -inis, n.	név; hírnév
novus 3	új
Numitor, -ōris, m.	<i>Amulius</i> testvére, albai király
nuncupō 1	(meg)nevez; <i>akit aminek: mindkettő acc.</i>
occīdō 3 -cīdī -cīsum	megöl, meggyilkol
ōmen, -inis, n.	előjel, jósjel
pater, patris, m.	apa, atya
pecus, -oris, n.	nyáj, csorda
pariō 3 peperī partum	szül
post – 1.	<i>adverbium</i> : később; 2. <i>praepositio + acc.</i> - után
praebeō 2 praebuī praebitum	(oda)nyújt, ad, szolgáltat
prīmus 3	első
Proca, -ae, m.	<i>Numitor</i> és <i>Amulius</i> atyja, <i>Alba Longa</i> királya
puer, puerī, m.	(fiú)gyermek
quondam	egykor, hajdan
rēx, rēgis, m.	király
rēgius 3	királyi
rēgnō 1	uralkodik
Rēmus, -ī, m.	Remus
Rhēa Silvia, Rhēae Silviae, f.	<i>Numitor</i> lánya
Rōmulus, -ī, m.	Romulus
sacerdōs, -dōtis, m. f.	pap(nő)
servus, -ī, m.	(rab)szolga
siccus 3	száraz
sitiō 4 sitīvī sitītum	szomjazik, szomjas;

sitiēns	melléknévi igenév: „szomjazó, szomjas”
sōlus 3	egyedül(i), magányos
suus 3	övé, az ő valamije, ő valamijük, sajátjuk
tamen	azonban, mindazonáltal
non ... tamen	mégsem
tempus, -oris, n.	idő
longō tempore post	„hosszú idő múlva; sok idővel később”
eō tempore	„mikor?” kérdésre felelő időhatározó
tenuis 2	sekély
terribilis 2	rettenetes, borzasztó
Tiberis, -is, m.	Róma folyója
trānsiliō 4 -siluī	átugrik, átlép
ubi	ahol, mihelyt
urbs, urbis, f.	város
uxor, -ōris, f.	feleség
validus 3	erős, hatalmas
Vesta, -ae, f.	a családi tűzhely istennője
volō velle voluī	akar

B.

adhūc	még mindig, még most is, ez ideig
aedēs, -is, f.	szoba, ház, lakás
amō 1	szeret, kedvel
aula, -ae, f.	fazék, edény, bögre
aurum, -ī, n.	arany
avārus 3	kapzsi, fösvény
bonus 3	jó, derék
clam	rejtve, titokban, alattomban
corōna, -ae, f.	koszorú, virágfüzér
cūr	miért?
cūrō 1	törődik vkivel/vmivel, gondoskodik vkiről/vmiről; <i>akinek/aminek:</i>
<i>acc.</i>	
dōs, dōtis, f.	hozomány
ecce	íme, lám
Eucliō, -ōnis, m.	a Plautus-darab férfi főszereplőjének neve
explicō 1	kifejt, előad, megmagyaráz
fābula, -ae, f.	elbeszélés, történet, mese

familia, -ae, f.	család
familiāris 2	házi, a házhoz tartozó, családi
filia, -ae, f.	lánya vkinek
honor, -ōris, m.	tisztelet, tiszteletadás
igitur	tehát, ennélfogva
īgnōrō 1	nem tud, nem ismer
Lār, Lāris, m.	a háznak védőistensége
lateō 2 latuī	rejtőzik, lappang
mālus 3	rossz, gonosz
mōnstrō 1	(meg)mutat; felvilágosít, kioktat
nūllus 3	egyáltalán nem, semmiféle, semmilyen
nunc	most
pauper (pauperis)	szegény, vagyontalan
Phaedia, -ae, f.	Plautus darabjának női főszereplője
plēnus 3	tele, telt vmivel; <i>amivel: genitivus</i>
praetereā	azonkívül, továbbá
quia	mert, mivel
senex, senis, m.	öregember, aggastyán; <i>plur. gen. senum</i>
servō 1	szemmel tart, (meg)őríz
somnium, -iī, n.	álom(kép)
spectātor, -ōris, m.	néző (színházban)
sub praepositio + abl.	alatt, aljában vminek
thēsaurus, -ī, m.	kincs
unguentum, -ī, n.	kenőcs
valdē	nagyon, nagymértékben
vīsō 3 vīsī	lát, meglátogat

Grammatica II.

praesens perfectum

i	imus
isti	istis
it	erunt (ere)

volo velle volui

volo	volumus
vis	vultis
vult	volunt

puer, ager II. dec.

III. declinatio teljes szótári alak!!! → gen. ahonnan a tő változik
homo -inis uxor -oris is levágása adja a ragozható részt

három tő: msh, erős és gyenge i

	es	us	a
em	es	us	a
is	um	is	um
i	ibus	i	ibus
e	ibus	e	ibus

urbs urbis urbium → gyenge
ibus

mare maris → erős e, e, is, i, i | ia, ia, ium, ibus,

- es, is, parisyllabák nom-gen szótagszám
- -s -x vég gen előtt több msh

e, al, ar neutr. mare, animal, exemplar
melléknevek terribilis 2

is	ea	id	ii	eae	ea
eum	eam	id	eos	eas	ea
eius	eius	eius	eorum	earum	eorum
ei	ei	ei	eis ~ iis		
eo	ea	eo	eis ~ iis		

alkalmi állapotot jelölő állítmányi kiegészítők

attributum /jelző/ praedicativum → melléknév iratus Romulus eum interfecit

appositio /értelmező/ praedicativa → főnév Cicero consul Catilinam ex urbe expulit